

การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติ
พันธุ์ผู้ไทย: กรณีศึกษา บ้านนาบัว ตำบลโคกหินแฮ่ อำเภอเรณูนคร
จังหวัดนครพนม

12

ECONOMIC THE SOCIAL AND CULTURAL CHANGES OF THE PHUTAI ETHNIC GROUP:
A CASE STUDY OF NABUA VILLAGE IN THE KOKKHINHAK SUB-DISTRICT OF THE RENU
NAKHON DISTRICT IN NAKHON PHANOM PROVINCE

ศรีสุข ผาอินทร์*

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุธจิต เจนนพกาญจน์**

รองศาสตราจารย์ ดร. จิตรา วีรบุรินทร์**

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ความเป็นมาของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทยบ้านนาบัวตำบลโคกหินแฮ่ อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม (2) การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทย บ้านนาบัว ตำบลโคกหินแฮ่ อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม (3) ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ ผู้ไทย บ้านนาบัว ตำบลโคกหินแฮ่ อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม

วิธีการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้นำชุมชน จำนวน 3 ราย ชาวบ้าน จำนวน 13 ราย กลุ่มผู้รู้ จำนวน 3 ราย อดีตสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย จำนวน 2 ราย และข้าราชการจำนวน 3 ราย รวมจำนวนทั้งสิ้น 24 ราย เครื่องมือการวิจัยได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต และแบบสำรวจชุมชน การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการวิเคราะห์เชิงพรรณนา

ผลการวิจัย พบว่า (1) ความเป็นมาของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทยในอดีตเขียนว่า “ผู้ไท” หมายถึง อ้ายลาวหรือคนลาว มีถิ่นฐานอยู่แถบเมืองแก่งเมืองไล แคว้นสิบสองจุไทย (ปัจจุบันคือเมืองเดียนเบียนฟูอยู่ทางตอนเหนือของเวียดนาม) ต่อมาไทยสร้างอาณาจักรจึงเติมอักษร “ย” ต่อท้าย หมายถึง คนไทยกลุ่มหนึ่งส่วนผู้ไทยบ้านนาบัวอพยพมาจากบ้านโพนสาวเอ้ อำเภอเรณูนครตั้งชุมชนเมื่อ พ.ศ. 2434 (2) การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์พบว่า มีการเปลี่ยนแปลงด้านสภาพเศรษฐกิจ คือการเปลี่ยนแปลงการผลิต การบริโภค การแบ่งสรร การแลกเปลี่ยนเทคนิควิทยาการผลิต และการค้าที่พึ่งพาภายนอกซึ่งเป็นลักษณะของระบบทุนนิยมและบริโภคนิยม ส่วนการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เป็นการเปลี่ยนแปลงกลุ่มสังคม ครอบครัว ชุมชน ชนชั้นและสหกร เช่น จากครอบครัวขยายเปลี่ยนเป็นครอบครัวเดี่ยว และการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม เป็นการเปลี่ยนแปลงค่านิยม ศาสนา ภาษา นันทนาการ การศึกษา คมนาคม วิทยาศาสตร์ การเมืองและสาธารณสุข เช่น การรักษาอาการเจ็บป่วยด้วยแพทย์พื้นบ้านเปลี่ยนเป็นการรักษาด้วยแพทย์แผนปัจจุบัน (3) ปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทย ได้แก่ ปัจจัยภายในเช่นปัจจัยด้านนิเวศวิทยา ด้านสภาพแวดล้อม และปัจจัยภายนอก เช่นจากนโยบายของรัฐ และการเมือง

* นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาศิลปศาสตร์ แขนงไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

** สาขาศิลปศาสตร์ แขนงไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ABSTRACT

The objectives of this research were to study (1) the background of the Phuthai ethnic group in Nabua Village, KhokHinHae Sub-District, RenuNakhon District, NakhonPhanom Province; (2) economic, social and cultural changes that have occurred within the group; and (3) factors that affected those changes.

This was a qualitative research based on interviews with 24 key informants, consisting of 3 community leaders, 13 villagers, 3 knowledgeable persons, 2 former members of the Communist Party of Thailand, and 3 civil servants. Data were collected using an interview form, an observation form, and a community survey form. Data were analyzed by descriptive analysis.

The results showed that (1) The term “Phuthai” originally meant Lao or Dao people who came from Muang Tang–Muang Lai in the Sibsongjuthai region (present day Dien Bien Phu in northern Vietnam). The Thai spelling of the name “Phuthai” was changed after the rise of the Thai empire and it now means “a group of Thai people.” The Phuthai in Baan Nabua moved there from Baan Pone Sao Ae, also in RenuNakhon District, and established the community in 1891. (2) Economic changes in the community included changes in production, consumption, allocation, exchange, production technology, and trade, which changed to be more dependent on external markets that were capitalist and consumerist. Social changes included changes in social groups, the family, the community, social classes and associations, such as a change from primarily extended families to mainly nuclear families. Cultural changes included changes in values, religion, language, entertainment, education, communications, science, politics and public health, such as a switch to using modern medicine more than traditional healers. (3) The main factors that affected these changes were the internal factors of environmental and ecological factors and the external factors of government policies and politics.

บทนำ

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือหรือภาคอีสานของประเทศไทย มีกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ตั้งถิ่นฐานกระจายกันทั่วไป ในบริเวณแอ่งโคราชและแอ่งสกลนคร สำหรับด้านที่ติดต่อกับแม่น้ำโขงมีกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ เข้ามาอาศัยอยู่หลายกลุ่ม เช่น ลาว ญ้อ ไทยกุลลา ภูไท เป็นต้น กลุ่มชนเหล่านี้มีประเพณีที่ได้รับการสืบทอดมาแต่บรรพชน และได้ยึดถือปฏิบัติกันมาอย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะกลุ่มชาวไทยยังคงรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีที่เป็นแบบอย่างของตน (ยศ ธรรม. 2529 : 26)

กลุ่มชาติพันธุ์ของชาวไทยในอดีตเป็นชนชาติไทยสาขาหนึ่ง แต่เดิมอาศัยอยู่บริเวณเมืองแกงและเมืองไล ในแคว้นสิบสองจุไทย พื้นที่บริเวณแถบนี้เป็นป่าเขาไม่อุดมสมบูรณ์นัก รวมทั้งยังเป็นดินแดนคาบเกี่ยวอยู่ในการปกครองถึง 3 ฝ่าย คือ จีน หลวงพระบาง และญวน เมื่อเกิดสงครามระหว่างจีน ญวน หลวงพระบาง การยกทัพจะต้องผ่านดินแดนสิบสองจุไทย ชาวผู้ไทยต้องได้รับความเดือนร้อนอยู่เสมอในการสู้รบจะไม่มีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้รับชัยชนะโดยเด็ดขาด ชาวผู้ไทยเป็นกลุ่มที่รักความสงบจึงพากันอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ที่เมืองวัง เมืองคำเกิด และเมืองคำม่วน ในสมัยสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีและในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช(รัชกาลที่ 1) แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ได้มีการยกทัพไปตีเมืองล้านช้าง และได้เคยกวาดต้อนชาวผู้ไทยเข้ามาตั้งถิ่นฐานในประเทศไทย ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 3 พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว เจ้าอนุวงศ์แห่งเมืองเวียงจันทน์เป็นกบฏ พระองค์จึงทรงรับสั่งให้แม่ทัพให้ไปปราบเจ้าอนุวงศ์ เมื่อปราบได้ชัยชนะ กองทัพไทยจึงได้กวาดต้อนครอบครัวชาวผู้ไทยที่เมืองวัง เมืองคำเกิด และเมืองคำม่วน ข้ามแม่น้ำโขงมาอยู่ฝั่งไทย เป็นการตัดกำลัง

ของฝ่ายลาว และโปรดให้ตั้งบ้านเรือนทำมาหากินในท้องถิ่นต่างๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคกลางของประเทศไทย ตั้งแต่นั้นมาจนถึงปัจจุบัน(วิญญู ผลสวัสดิ์.2538: 1)

เมืองเรณูนครตั้งขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 3 เมื่อ พ.ศ. 2373 ชาวผู้ไทยเมืองเรณูนครอพยพจากเมืองวัง ซึ่งอยู่ทางฝั่งซ้ายแม่น้ำโขงอยู่ติดกับแดนประเทศเวียดนาม เมื่ออพยพมาครั้งแรกนั้นได้พากันตั้งบ้านเรือนอยู่ 3 แห่ง คือบ้านห้วยข้าว (สำเนียงผู้ไทยเรียกไห้โฮโซ อยู่ใต้บ้านท่าคอย ตำบลโพธิ์ทอง ในปัจจุบัน)บ้านบ่อจันทร์(อยู่ระหว่างบ้านดงมะเือก ตำบลโพธิ์ทอง กับบ้านโคกกลาง ตำบลเรณูนครในปัจจุบัน)และบ้านดงหวาย(ที่ตั้งเรณูนครในปัจจุบัน) ต่อมาได้รับยกขึ้นเป็นเมืองเรณูนคร โดยมีเจ้าเพชรและเจ้าสายเป็นหัวหน้าอำนวยการจัดสร้างเมืองขึ้นและได้อพยพราษฎรจากหมู่บ้านทั้ง 3 แห่ง เข้ามารวมกันอยู่ที่บ้านดงหวาย ซึ่งเป็นที่ตั้งอำเภอเรณูนคร ในปัจจุบัน จากนั้นจึงแต่งตั้งให้ท้าวสาย เป็นพระแก้วโกมลโดยเจ้าเมืองคนแรกจัดการปกครองสืบต่อกันมาจนถึงเจ้าไพร เจ้าสิงห์ เจ้าพิมพ์พระสอนและเจ้าเหม็น ได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็น“พระแก้วโกมล” ชื่อเดียวกันตามลำดับมา ต่อมาภายหลังทางราชการได้ลดฐานะเมืองลงเป็นอำเภอเรณูนครจนถึงปัจจุบัน

ชาวผู้ไทยเรณูนครเป็นกลุ่มที่มีวิถีชีวิตเรียบง่าย รักความสงบ มีนิสัยรักหมู่คณะ ซื่อสัตย์ กตัญญู สุภาพอ่อนโยน รักความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ฉลาดเฉลียว ชอบสังสรรค์กับคนทั่วไปไม่ถือเนื้อถือตัว และเอาใจใส่ต่อการปฏิสันถาร ต้อนรับผู้ไปมาหาสู่ทุกชนชั้นมากเป็นพิเศษ ในด้านวัฒนธรรม ศิลธรรม ประชาชนชาวผู้ไทย มีความเคารพนับถือกันมาก(ชาลี มณีศรี. 2537 : 9) นอกจากนี้ชาวผู้ไทยเรณู ยังคงรักษาวัดธรรมชนบทธรรมเนียมประเพณีที่ได้รับการถ่ายทอดจากบรรพชนของตน ได้อย่างเคร่งครัดมาตลอดจนถึงปัจจุบัน

ชาวผู้ไทยเรณูนคร มีประเพณีพิธีกรรมต่างๆ ที่ได้ปฏิบัติสืบต่อกันมาตั้งแต่ครั้งบรรพชนและได้สั่งสมมาจากประวัติความเป็นมาของเมืองเว (เรณูนคร) “จากฝั่งซ้ายแม่น้ำโขง สู่มองขวามือแม่น้ำโขง” รวมระยะเวลากว่า 100 กว่าปีความเป็นผู้ไทยของชาวเมืองเรณูนคร ไม่เคยเสื่อมคลาย ทั้งภาษาพูด ประเพณี วัฒนธรรมอันเก่าแก่ ความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย ยังคงเป็นเอกลักษณ์ของชาวเมืองเรณูนครมาจนถึงปัจจุบัน

สภาพทางสังคมและวัฒนธรรม ชาวเรณูนครชอบอยู่รวมกันเป็นหมู่ มีนิสัยในความรักความเป็นธรรม กล่าวหาญไม่ชอบการกดขี่ข่มเหง กตัญญูรู้คุณขยันขันแข็งในการทำงานเชื่อฟังผู้นำยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณีที่ถ่ายทอดมาแต่ครั้ง บรรพชน ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของตนเองโดยมีการแต่งกายปัจจุบันชาวผู้ไทยจะแต่งกายเหมือนชาวไทยโดยทั่วไป นอกจากมีงานประเพณีเท่านั้นจึงจะมีการแต่งกายพื้นเมืองบ้างแต่ก็เป็นการประยุกต์สมัยใหม่เข้าไปด้วยภาษาชาวผู้ไทยเรณูมีภาษาพูดเป็นของตัวเองซึ่งเหมือนกับกลุ่มคนเผ่าไท กลุ่มอื่นๆ คือ มีเสียงผิดกับภาษาไทยและภาษาลาว สำเนียงคล้ายพม่า ประเพณีและวัฒนธรรม ได้สืบทอดมาตั้งแต่บรรพชนมาจนถึงปัจจุบัน เช่น การเหยา การเลี้ยงผีตาแฮก บายศรีสู่ขวัญ ประเพณีดูจุม รวมทั้งประเพณี 12 เดือน ของชาวผู้ไทยเรณูนคร (ศิริพร เตโช. 2542: 187-188)

บ้านนาบัวเป็นชุมชนชาวผู้ไทยที่อพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทยอีกกลุ่มหนึ่ง ชุมชนบ้านนาบัวได้ก่อตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2434 หรือประมาณร้อยปีเศษที่ผ่านมา ก่อนการปฏิรูปการปกครองในสมัยรัชกาลที่ 5 ไม่นานนัก โดยอพยพมาจากชุมชนโพธิ์สาวเอ้(อยู่ติดกับชุมชนเรณูนครหรือแต่เดิมเรียกเมืองเว) กลุ่มผู้นำชุมชนมาตั้งบ้านเรือนที่บ้านนาบัว ในสมัยนั้นพากันมาอยู่ 6 ครอบครัว เพื่อมาหาพื้นที่ทำมาหากิน นั่นคือการทำไร่ทำนา เป็นวัฒนธรรมดั้งเดิมของกลุ่มคนเผ่าไท หรือไต ที่เรียกกันว่า “วัฒนธรรมข้าว” ผู้ใหญ่บ้านคนแรกของชุมชนชาวนาบัว คือนายจิตปัญญา แสนมิตร “ได้พากันมา 6 ครอบครัว มาสำรวจที่อยู่ที่นา ว่าเหมาะกับการทำไร่ทำสวนหรือไม่ พากันมาดูทำเล ที่ทำไร่ทำนา และตั้งบ้านเรือนขึ้นมากลายเป็นชุมชนบ้านนาบัว” (ธันวา ใจเที่ยง. 2544 : 102)

สภาพทางสังคมและวัฒนธรรมของกลุ่มชาวผู้ไทยบ้านนาบัว ในระยะแรกก่อนการเผยแพร่ลัทธิทางการเมืองแบบคอมมิวนิสต์มีลักษณะเป็นสังคมวัฒนธรรมของกลุ่มคนไทยที่ยังคงแนบแน่นกับความเชื่อเรื่องการนับถือผีผูกพันกับวัฒนธรรมข้าวซึ่งปรากฏอยู่ทั่วไปในชุมชนบทไทย “การทำนา–เลี้ยงผี” ก่อนที่กลุ่มการเมืองจะมาขยายแนวร่วมในช่วง พ.ศ. 2497 – 2498 ถือว่าชุมชนบ้านนาบัวช่วงนั้นยังอยู่ในยุคที่เรียกกันว่าเศรษฐกิจยังชีพโดยชาวนาบ้านนาบัวนิยมทำการปลูกข้าวเหนียวไว้รับประทานและทอดผ้า ซึ่งในปัจจุบันยังสืบทอดให้เห็นกันอยู่รวมไปถึงการหาปูปลาจากหนองน้ำ ไร่นาหรือห้วยน้ำบั้งไว้ประกอบอาหาร (ธันวา ใจเที่ยง. 2544 : 106)

นอกจากการทำนาและทอดผ้าแล้วชุมชนบ้านนาบัวยังทำการค้าขายนอกชุมชนอีกด้วย ดังจะเห็นว่ามีร่องรอยของคำว่า “นายฮ้อย” ที่ชาวบ้านชุมชนนาบัวปัจจุบันมักนิยมเล่าถึงในชุมชนบ้านนาบัวจะมีนายฮ้อยหรือพ่อค้าที่ตอนควายไปขายแถบภาคกลางภาคตะวันตกและเลยไปถึงพม่า ดังบทละครเรื่อง “นายฮ้อยทมิฬ” ซึ่งสะท้อนวิถีชีวิตของนายฮ้อยในภาคอีสาน ที่คนเฒ่าคนแก่ชาวนาบัวในยุคนายฮ้อยบอกว่ามีลักษณะใกล้เคียงกับชีวิตนายฮ้อยบ้านนาบัว ขบวนการพ่อค้าแร่จากภาคอีสานที่เรียกกันว่า “นายฮ้อย” น่าจะมีขึ้นในช่วงหลังการทำสนธิสัญญาเบาริง (พ.ศ.2398) ที่มีการขยายพื้นที่ ทำนาอย่างมากทำให้ควายในภาคกลางขาดแคลน การค้าแบบนายฮ้อยก็มีได้ถือเป็นอาชีพหลัก เป็นเพียงอาชีพชั่วคราวชั่วคราวโดยเศรษฐกิจในภาคอีสานขณะนั้นยังถือว่าเป็นเศรษฐกิจแบบยังชีพ (ธันวา ใจเที่ยง. 2544 : 106)

ชุมชนนาบัวหรือชุมชนภาคอีสานก่อนยุคพัฒนาประเทศไม่ได้รับการเอาใจใส่จากรัฐบาลมากนัก ถึงแม้ว่าจะมีการก่อสร้างทางรถไฟ “การคมนาคม” จากกรุงเทพฯ ถึงจังหวัดนครราชสีมาในปี พ.ศ. 2443 ถึงจังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ. 2469 ถึงจังหวัดอุบลราชธานี พ.ศ. 2473 และถึงจังหวัดขอนแก่น พ.ศ. 2475 แต่การก่อสร้างทางรถไฟดังกล่าวก็เพื่อสนับสนุนการจัดการปกครองอีสาน ภาคอีสานที่จะได้รับการเอาใจใส่อย่างจริงจังเมื่อประมาณ พ.ศ. 2508 หรือนับตั้งแต่หลังเกิดเหตุการณ์วันเสียงปืนแตกรัฐบาลก็ได้เริ่มให้ความสนใจและมุ่งการพัฒนาอีสานอย่างจริงจัง

จากการเปลี่ยนแปลงของชาวผู้ไทยนับตั้งแต่อพยพเข้ามาในประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมซึ่งเป็นผลมาจากนโยบายการพัฒนาของรัฐบาลไทย และความต้องการที่จะผสมกลมกลืนกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ดังจะเห็นได้จากช่วงประมาณ พ.ศ. 2510–2520 มีการพัฒนาด้านสาธารณูปโภคสาธารณูปการ เช่น สร้างถนนเชื่อมระหว่างกรุงเทพฯ กับภาคอีสานและการสร้างถนนเชื่อมโยงไปยังเมืองและหมู่บ้านต่างๆ ตามแผนพัฒนาฉบับที่ 1 และ ฉบับที่ 2 ผลของการพัฒนาได้ส่งผลให้ชุมชนชนบทมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านกายภาพและความเป็นอยู่สะดวกสบายมากขึ้นในขณะเดียวกันการสร้างถนนหนทางก็มีวัตถุประสงค์เพื่อการเข้าไปปราบปรามกลุ่มอุดมการณ์ลัทธิคอมมิวนิสต์ซึ่งเป็น “ยุทธศาสตร์ป่าล้อมเมือง” จำเป็นต้องบุกเบิกป่าเท่ากับว่าเป็นการทำลายทรัพยากรป่าไม้อย่างมหาศาล ดังจะเห็นได้จากพื้นที่ป่าในภาคอีสานได้ลดลงอย่างรวดเร็ว จาก 44.32 ล้านไร่ ใน พ.ศ. 2504 มาเหลือเพียง 16.18 ล้านไร่ ใน พ.ศ. 2525 (ธันวา ใจเที่ยง. 2544 : 101–106)

การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมที่เห็นได้ชัดจนถึงปัจจุบันซึ่งเป็นยุคที่เกิดการเปลี่ยนแปลงจากพลังแห่งเทคโนโลยีสารสนเทศหรือโลกาภิวัตน์ ส่งผลกระทบต่อกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทยบ้านนาบัวอย่างมาก มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านกายภาพ จากเศรษฐกิจเพื่อยังชีพหรือเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นเศรษฐกิจทุนนิยม แข่งแย่งแข่งขันเพื่อการอยู่รอด ส่งผลให้วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ ความเชื่อ ค่านิยมและวัฒนธรรมของชาวผู้ไทยเปลี่ยนไป

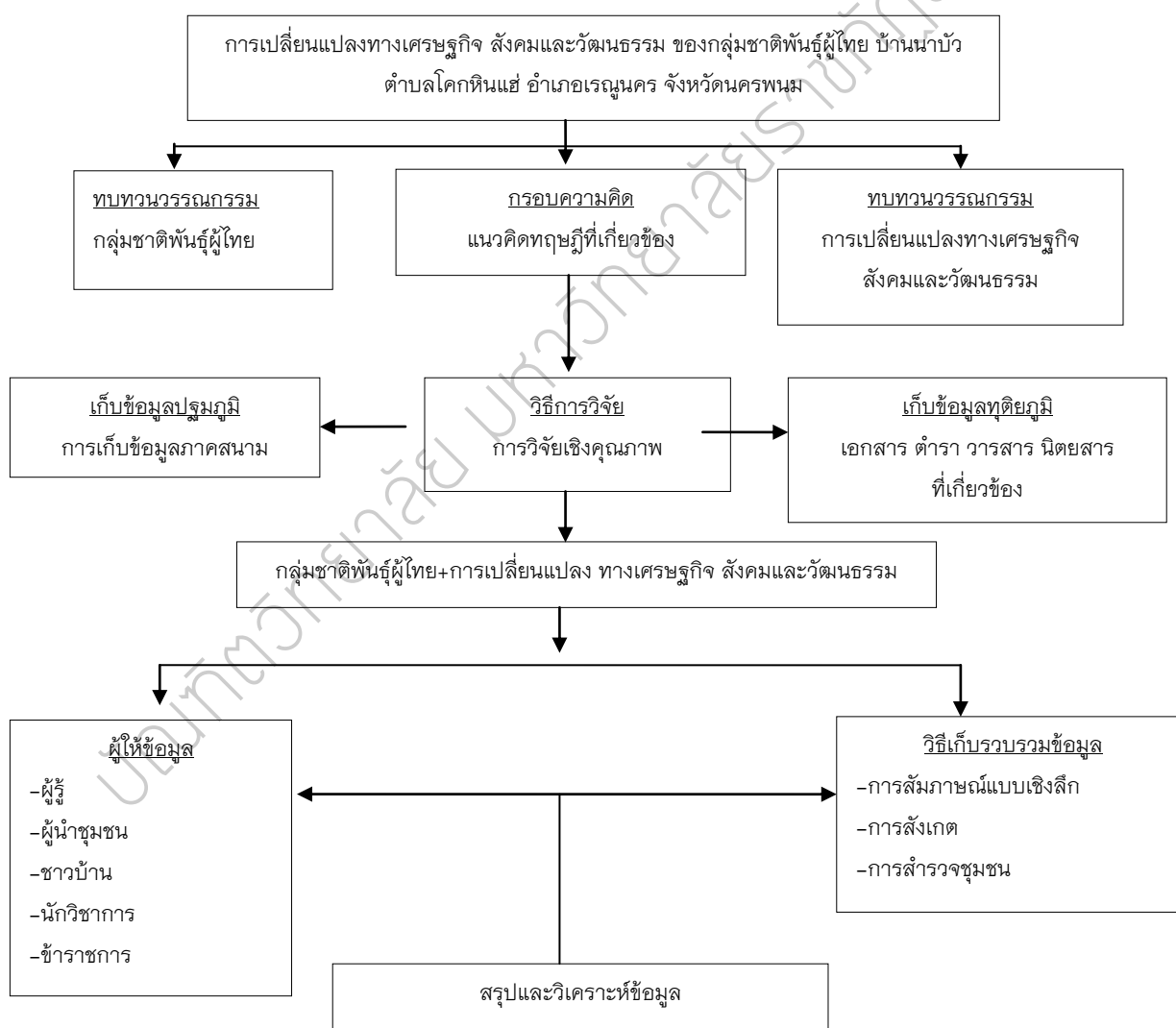
จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้นทำให้ผู้วิจัยได้ตระหนักเห็นถึงปัญหาและความสำคัญของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทยและการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความเป็นมาของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทยบ้านนาบัว ตำบลโคกหินแฮ่ อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนมในด้าน การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ดังกล่าว เพื่อเป็นองค์ความรู้ในการ

นำเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาชุมชนบ้านนาบัว ตลอดจนการส่งเสริมและอนุรักษ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ ผู้ไทย ให้คงอยู่กับสังคมไทยต่อไป

ความมุ่งหมาย

1. เพื่อศึกษาความเป็นมาของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทย บ้านนาบัว ตำบลโคกหินแฮ่ อำเภอรณนคร จังหวัด นครพนม
2. เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทยบ้านนาบัว ตำบลโคกหินแฮ่ อำเภอรณนคร จังหวัดนครพนม
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทย บ้านนาบัว ตำบลโคกหินแฮ่ อำเภอรณนคร จังหวัดนครพนม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการศึกษาโดยวิธีเชิงคุณภาพ (Qualitative Approach) ซึ่งเป็นการรวบรวมข้อมูลและการค้นคว้าจากเอกสาร วิชาการงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์เจาะลึก (Indepth Interview schedule) การสังเกตการณ์ (Obsevation Form)

1) ประชากรที่ศึกษา ประกอบด้วยกลุ่มเป้าหมาย ดังนี้

(1) ข้าราชการ ซึ่งได้ลงพื้นที่ศึกษาทางด้านการเมือง ที่พื้นที่บ้านนาบัว ตำบลโคกหินแฮ่ อำเภอรณนคร จังหวัดนครพนม

(2) ผู้นำชุมชน ซึ่งอยู่ในบ้านนาบัว ตำบลโคกหินแฮ่ อำเภอรณนคร จังหวัดนครพนม ประกอบด้วย ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 3 ราย เป็นผู้ให้ความรู้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมา ลักษณะทางวัฒนธรรมสังคม เศรษฐกิจ ตลอดจน ปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทย บ้านนาบัว ตำบลโคกหินแฮ่ อำเภอรณนคร จังหวัดนครพนม

(3) ชาวบ้าน ซึ่งเป็นผู้ให้ความรู้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมา ลักษณะทางเศรษฐกิจสังคม และวัฒนธรรม ได้รับการพัฒนาจากด้านต่างๆ ในตำบลโคกหินแฮ่ อำเภอรณนคร จังหวัดนครพนม จำนวน 13 ราย

(4) อดีตสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์ เป็นผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย การเข้าร่วมต่อสู้ของชาวผู้ไทยบ้านนาบัว สภาพทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม จำนวน 2 ราย

2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

(1) แบบสัมภาษณ์

(2) แบบสังเกตการณ์

(3) แบบสำรวจชุมชน

3) การเก็บรวบรวมข้อมูล

เป็นการปฏิบัติการภาคสนามและเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร กล่าวคือข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ ที่ได้จากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัยในครั้งนี้และข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นการเก็บข้อมูลต่างๆ ที่ได้จากภาคสนามทั้งหมด จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก โดยการสัมภาษณ์ลงในแถบบันทึกเสียงหรือ การจดลงบันทึกตามความเหมาะสม ส่วนการสังเกตจะใช้วิธีการจดบันทึก และถ่ายภาพประกอบ รวมทั้งการสังเกตการณ์ ตามที่กำหนดขึ้น

4) การตรวจสอบข้อมูล

เป็นการตรวจสอบเพื่อหาความน่าเชื่อถือได้ของข้อมูล และตรวจสอบความครบถ้วนของคุณภาพข้อมูล ตลอดจนผลสรุปของการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้วิธีสามเส้า (Triangulation) ซึ่งเป็นการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล ในการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ด้านข้อมูล ด้านผู้วิจัย ด้านทฤษฎี

5) การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) โดยการวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยขั้นตอน การจัดระบบข้อมูลแล้วทำการแยกประเภทของข้อมูลตามประเด็นของกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยที่กำหนดไว้ และทำความเข้าใจข้อมูลต่างๆ ที่รวบรวมมาได้ โดยวิเคราะห์จากเนื้อหาที่ได้ศึกษาอย่างละเอียดตามการวิเคราะห์ดังนี้ คือ การทำข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์เอกสาร ส่วนข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์โดยการจำแนกประเภทข้อมูลจากการเปรียบเทียบข้อมูล

สรุปผลการวิจัย

1. ประวัติความเป็นมาของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทย บ้านนาบัวตำบลโคกหินแฮ่ อำเภอรณนคร จังหวัดนครพนม

คำว่า ‘ไท’ มีความหมายว่าอ้ายหรือคน เมื่อไทยรวมตัวตั้งอาณาจักร จึงมีตัว ‘ย’ ต่อท้าย เป็นการเขียนตามภาษาบาลี เมื่อพุทธศตวรรษที่ 12 บ่งบอกถึงเชื้อชาติ แสดงถึงตัวตนความเป็นคนให้ชัดเจน มีถิ่นกำเนิดมาจากแคว้นสิบสองจุไทย พ.ศ. 2542 “ผู้ไทย” หมายถึง ชนชาติไทยสาขาหนึ่ง (ถิ่นกำเนิด) แคว้นสิบสองจุไทย และได้นำมาใช้จนเป็นปัจจุบันตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน

จากตำนานความเชื่อ ผู้ไทยเกิดมาจากน้ำเต้าป่องออกมาเป็นที่สองตั้งตนอยู่ที่เมืองแฉ่ง ภูมิลำเนาเดิมของชาวผู้ไทยอยู่เมืองแฉ่งในแคว้นสิบสองจุไทย การอพยพครั้งใหญ่ของชาวผู้ไทยเข้าสู่ประเทศไทย 3 ระลอก คือ 1) จากการตีเมืองทันต์เมืองม่วยประเทศลาวที่เป็นผู้ไทยดำให้ไปตั้งบ้านเรือนอยู่เพชรบุรี (ประเทศไทย) 2) การกวาดต้อนลาวทรงดำลาวพวนเป็นเชลยส่งมาที่กรุงเทพฯ และส่งให้ไปอยู่ที่เพชรบุรี 3) พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวแผ่อำนาจปกครองเมืองเวียงจันทน์ชาวเมืองเวียงจันทน์และเมืองขึ้นต่างๆ ทางฝั่งซ้ายแม่น้ำโขงเข้ามาตั้งภูมิลำเนาในท้องที่ภาคอีสานปัจจุบัน

ผู้ไทยเรณูนครอพยพมาในระลอกที่ 2 มาจากเมืองวัง ในสมัยรัชกาลที่ 3 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ มีเจ้านายพระองค์ใดเห็นว่าบริเวณใกล้เมืองเวมหนองน้ำใหญ่ชื่อ “หนองลาดควาย” เต็มไปด้วยดอกบัวบานสะพรั่ง จึงเอามาพระราชทานนามเมืองว่า “เรณูนคร” พ.ศ. 2450 แก้ไขระบบการปกครองอย่างมีมณฑลเทศาภิบาล ย้ายที่ว่าการอำเภอรณนครไปตั้งที่ตำบลธาตุพนมแล้วเปลี่ยนชื่อเป็นอำเภอรณนคร พ.ศ. 2513 จึงยกฐานะ เป็นตำบลเรณู พ.ศ. 2518 ยกฐานะเป็นอำเภอรณนคร จังหวัดนครพนมจนปัจจุบัน

ผู้ไทย บ้านนาบัว อพยพมาจากบ้านโพนสาวเอ้ โดยการนำของนายจันทร์สอน จิตมาตย์มาหาถิ่นบริเวณหนองบัว เป็นพื้นที่ทำกินอันอุดมสมบูรณ์ พ.ศ. 2434 ก่อตั้งบ้านอยู่ที่บริเวณโนนหนองบัว พ.ศ. 2445 ยกฐานะเป็นหมู่บ้าน และได้สร้างวัดบัวขาว พ.ศ. 2454 บ้านนาบัวมี ประชากรเพิ่มขึ้นและมีการโยกย้ายหมู่บ้านขึ้นที่สูง พ.ศ. 2493 มีระบบการเลือกตั้งแบบประชาธิปไตย พ.ศ. 2500 – 2520 เริ่มมีการเคลื่อนไหวกว้างขวางทางการเมืองระหว่างคอมมิวนิสต์กับรัฐบาล พ.ศ. 2523 ชาวบ้านขอไฟฟ้าเข้ามาในหมู่บ้าน พ.ศ. 2535 แยกหมู่บ้านนาบัวเป็น 2 หมู่ คือ หมู่ 5 หมู่ 13 พ.ศ. 2537 การต่อสู้กันของพรรคคอมมิวนิสต์เริ่มสงบลง ปัจจุบันบ้านนาบัวมีทั้งหมด 3 หมู่ คือ หมู่ที่ 5 หมู่ที่ 13 และหมู่ที่ 14

2. การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทยบ้านนาบัว ตำบลโคกหินแฮ่ อำเภอรณนคร จังหวัดนครพนม

2.1 การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ

ระบบเศรษฐกิจเดิม

สภาพสังคมเศรษฐกิจของหมู่บ้านนาบัวในอดีตมีความอุดมสมบูรณ์ การดำรงชีวิตอาศัยธรรมชาติเป็นหลักผลิตข้าวเพื่อกินเพื่อใช้ หัตถกรรมรวมอยู่กับเกษตรกรรม เช่น ทอผ้า ปลูกข้าว เลี้ยงสัตว์ ชาวบ้านเห็นอกเห็นใจช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน มีเทคโนโลยีการผลิตต่ำ ทำน่าน้ำฝน การเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นภายนอก เพราะรัฐและระบบทุนเข้าไปพัฒนาชีวิตในหมู่บ้าน สภาพของสังคมชนบทเกิดการเปลี่ยนแปลงจากพลังแห่งเทคโนโลยีสารสนเทศ ส่งผลกระทบต่อกลุ่มผู้ไทยบ้านนาบัว จากการผลิตเพื่อการยังชีพมาเป็นเพื่อการบริโภคเกิดการแข่งขันในลักษณะเสรีนิยม วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ความเชื่อ ของชาวผู้ไทยได้รับวิถีชีวิตแบบชาวเมืองวัฒนธรรมตะวันตกวัฒนธรรมต่างชาติเข้ามามากขึ้น วัฒนธรรมนิยมประเพณีของชาวผู้ไทยแบบดั้งเดิมหรือบางอย่างเริ่มเลือนหายไป

กระบวนการผลิต

กระบวนการผลิตของชาวผู้ไทยบ้านนาบัวผลิตข้าวเป็นหลัก เพราะข้าวเป็นปากท้องเป็นทุนที่มีผลต่อชีวิตชาวบ้านนาบัว เมื่อการผลิตเพื่อยังชีพเปลี่ยนเป็นผลิตเพื่อการค้าและการตลาด จึงเท่ากับว่าระบบเศรษฐกิจไทยแบบดั้งเดิมต้องกลายเป็นระบบเศรษฐกิจแบบที่ต้องทำการผลิตเพื่อสนองตลาดทำให้ชาวบ้านมีวิถีเกี่ยวข้องกับระบบทุนนิยม ผู้ที่ทำหน้าที่ในการผลิตก็คือผู้ใช้แรงงานซึ่งผู้ผลิตอาจเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิต คือ ที่ดินและทุน หรือ ผู้ผลิตอาจไม่ได้เป็นเจ้าของปัจจัยการผลิต คือเป็นแรงงานรับจ้าง

กระบวนการบริโภค

กระบวนการบริโภคของบ้านนาบัวตำบลโคกหินแฮ่ อำเภอรณนคร จังหวัดนครพนม พบว่า การบริโภคของชุมชนบ้านนาบัวนั้นเดิมได้อาศัยทรัพยากรทางธรรมชาติ เช่น แต่เดิมอาหารนั้นอุดมสมบูรณ์อย่างมาก ปัจจุบันแทบไม่สามารถนำอาหารจากป่าโคกมารับประทานได้ เครื่องนุ่งห่มเปรียบเสมือนงานหัตถกรรมที่เกิดขึ้นจากภูมิปัญญาของชาวบ้านทำขึ้นเพื่อรองรับกับกิจกรรมทางสังคมปัจจุบันอาศัยการซื้อเก็บสะสม ผ้าห่ม หมอน มุ้ง แทนการผลิตใช้เองที่อยู่อาศัยเดิมเป็นบ้านใต้ถุนสูงมีพื้นที่ทำนาอดิเรก ปัจจุบันกลายเป็นบ้านชั้นเดียวก่อสร้างโดยอาศัยวัสดุ อิฐ หิน ปูนทราย เหล็ก ยารักษาโรคจากเดิมที่เคยอาศัยสมุนไพรพื้นบ้านและความเชื่อทางไสยศาสตร์ (การเหยก) ปัจจุบันอาศัยการรักษาทางวิทยาศาสตร์หรือแพทย์แผนปัจจุบัน สิ่งอำนวยความสะดวกอย่างอื่นเข้ามากับโลกาภิวัตน์ มีเงินเป็นสื่อกลางของการแลกเปลี่ยนทำให้สามารถบริโภคได้ทั้งคุณภาพและปริมาณตามความพอใจ

กระบวนการแบ่งสรร

การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจด้านการแบ่งสรรของชุมชนผู้ไทยบ้านนาบัว เป็นการแบ่งสรรเพื่อการดำรงอยู่และเพื่อความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ก่อนยุคพืชพาณิชย์ความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติยังคงมีมากพอให้ชุมชนผู้ไทยบ้านนาบัวได้แบ่งสรร เช่น ที่ทำกิน ที่อยู่อาศัย แหล่งอาหาร หลังจากที่ยุคสมัยเริ่มเข้าสู่ระบบทุนนิยม กระบวนการแบ่งสรรเริ่มเลือนหาย ทรัพยากรธรรมชาติเริ่มหมดไปผู้คนหลั่งไหลเข้าสู่เมือง กลายเป็นแบ่งสรรการค้าขาย เช่นที่ทำกิน ที่อยู่อาศัยอยู่ในกลุ่มของครอบครัวเครือญาติ พี่น้อง และมิตรสหาย เท่านั้น

กระบวนการแลกเปลี่ยน

การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจด้านกระบวนการแลกเปลี่ยนของชุมชนผู้ไทยบ้านนาบัว ตำบลโคกหินแฮ่ อำเภอรณนครจังหวัดนครพนม ส่วนใหญ่การแลกเปลี่ยนเกิดขึ้นในปีที่ฟ้าฝนไม่ปกติ ซึ่งมีได้เกิดขึ้นพร้อมกันทุกหมู่บ้าน ในอดีตมีการแลกข้าวกับเกลือ มีหมอลำขอข้าว หนึ่งขอข้าว หนึ่งขายยา เป็นศักยภาพหนึ่งทางเศรษฐกิจที่ทำให้การกระจายทรัพยากรเกิดคุณค่าและดุลทางทรัพยากร การแลกเปลี่ยนนั้นมีการแลกเปลี่ยนด้วยสิ่งของเครื่องใช้ ปัจจุบันเป็นการแลกเปลี่ยนด้วยเงินตราเป็นสื่อกลาง และแลกเปลี่ยนโดยใช้ระบบสินเชื่อมีส่วนได้เสียอยู่บ่อยครั้ง ที่ยังปรากฏอยู่คือ หมอลำขอข้าว

เทคนิควิทยาการที่นำมาใช้ในการผลิต

การเปลี่ยนแปลงด้านเทคนิควิทยาการที่นำมาใช้ในการผลิต สาเหตุสำคัญของการปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีของการผลิตแบบโบราณที่ไม่ใช้สารเคมี ใช้แรงงานคน สัตว์ ใช้สมุนไพร ปุ๋ยคอก คือ ความต้องการเพิ่มผลผลิตให้มากพอต่อการลงทุน ทำให้มีการใช้ยาปราบศัตรูพืช ใช้ปุ๋ยเคมีเร่งให้ข้าวมีผลผลิตที่สมบูรณ์ ใช้เครื่องจักรกลเพิ่มแทนแรงงานคนและสัตว์ และเครื่องจักรยังสามารถจัดการกับผืนดินซึ่งเป็นพื้นที่บุกเบิกเพื่อใช้ทำไร่ ทำสวน ปลูกยางพาราได้ รวมถึงลดอัตราการใช้จ่ายได้มากขึ้นอีกด้วย

การค้าที่พึ่งภายนอก

การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจด้านการพึ่งสินค้าภายนอก คือการพึ่งพาตลาด ชาวบ้านนาบัวผลิตข้าวเป็นหลักเพราะข้าวเป็นปัจจัยสำคัญต่อการดำรงชีวิต เป็นทุนต่อสังคมการเกษตร ดังนั้นชาวบ้านนาบัวจำเป็นต้องพึ่งปัจจัยทางการเงินการตลาดเป็นสำคัญ ชาวบ้านนาบัวไม่สามารถที่จำกัดราคาขายได้จำเป็นต้องพึ่งพ่อค้าคนกลาง เจ้าของโรงสี นอกเหนือจากข้าวยังมีราคาสินค้าทางด้านอุตสาหกรรมที่ไม่สามารถต่อรองราคาได้ เช่น ยางพารา ยาสูบ เป็นต้น เป็นเหตุให้บางปีต้องมีภาระหนี้สินที่ต้องรับผิดชอบ เกิดเป็นปัญหาเรื้อรังมาจนปัจจุบัน

2.2 การเปลี่ยนแปลงทางสังคม

สังคม

การเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม สังคมบ้านนาบัวเดิมการจัดตั้งกลุ่มเกิดขึ้นตามกรอบวัฒนธรรมประเพณีและการดำรงชีวิต เช่น กลุ่มสตรีที่มีกิจกรรมคือ การทอหูก เช่นผ้า กลุ่มบุรุษมีกิจกรรม คือ การรวมกลุ่มตัดไม้หรือเลื่อยไม้เพื่อนำมาสร้างบ้านสร้างเรือน ส่วนในปัจจุบันสังคมได้เปลี่ยนไป ความสะดวกสบาย เงินตราได้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อชีวิตอย่างมากทำให้กลุ่มสังคมเปลี่ยนไปตามการเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติ เปลี่ยนไปตามยุคสมัย จากที่ทอหูกเช่นผ้าก็กลายเป็นรวมกลุ่มกันเล่นเฟสบุ๊ค เที่ยวห้าง จากรวมกลุ่มกันหาอาหารการกิน กลายเป็นรวมกลุ่มกันกินอาหารฟาส์

ครอบครัว

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านครอบครัวของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทบ้านนาบัว ตำบลโคกหินแฮ่ อำเภอรณนคร จังหวัดนครพนม ในอดีตวิถีชีวิตของชาวผู้ไทส่วนมากยังเป็นครอบครัวเดี่ยวเพราะครอบครัวต้องการแรงงานในกระบวนการผลิต เช่น ทำไร่ ทำนา ทำสวน รวมถึงในเรื่องของความปลอดภัย แต่เมื่อจำนวนประชากรเพิ่มขึ้น สภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลง ค่านิยมเปลี่ยนแปลง แต่งงานออกบ้านออกเรือนแยกไปทำงานต่างถิ่น ความสัมพันธ์ทางครอบครัวกลายเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น

ชุมชน

การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ทางด้านชุมชนของชาติพันธุ์ผู้ไทบ้านนาบัวตำบลโคกหินแฮ่ อำเภอรณนคร จังหวัดนครพนม จากอดีตชาวผู้ไทบ้านนาบัวอาศัยรวมกันเป็นกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกัน เมื่อการพัฒนาจากโครงการต่างรวมถึงจากการต่อสู้ของชาวบ้านนาบัว ทำให้ชุมชนบ้านนาบัวมีวิถีชีวิตที่ดีขึ้น อีกทั้งชาวบ้านนาบัวยังมีโอกาสได้สัมผัสกับกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ทั้งทางด้านวัฒนธรรมประเพณี (แต่งงาน) ทางด้านการเมืองการปกครอง ความเชื่อศาสนา ค่านิยม ทำให้การอยู่ร่วมกันนั้นเกิดการเปลี่ยนแปลง เมื่อมีประชากรเพิ่มมากขึ้นทำให้ครัวเรือนเพิ่มขึ้น และได้ขยายหมู่บ้านออกเป็น 3 หมู่ นั่นคือ หมู่ที่ 5,13,14

สหจร

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้านสหจรของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทบ้านนาบัว ตำบลโคกหินแฮ่ อำเภอรณนคร จังหวัดนครพนม ชุมชนรับการสนับสนุนจากส่วนกลาง คือ สาธารณูปโภค โครงสร้างพื้นฐาน ไฟฟ้า ถนน การเสริมสร้างอาชีพ และจากกลุ่มจัดตั้งของสหายนักปฎิวัติ โดยจัดตั้งกลุ่มคณะกรรมการติดตามเรื่องที่ดินจากพันธสัญญา นโยบาย 66/2523 กลุ่มแนวร่วมพันธมิตรประชาชนอีสาน(กปอ.)เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญญาของชุมชนสร้างและร่วมพัฒนาบ้านเมือง กลุ่มเครือข่ายสมาชิกสหกรณ์พัฒนาบ้านเหลื่อง เพื่อช่วยเหลือให้กับสมาชิกสหกรณ์ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกลุ่มคนที่เข้าปามาก่อน กลุ่มสโมสร 7 สิงหา : องค์กรประชาชนเพื่อการร่วมมือในการพัฒนาท้องถิ่น เพื่อเป็นองค์กรประสานในการจัดตั้งดูแล

เกี่ยวกับกองทุนเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น 7 สิงหาคม และเป็นองค์การประสานการก่อสร้างนุสรณ์สถาน “วันเสียงปืนแตก” รวมถึงการพัฒนาชุมชนบ้านนาบัว บ้านดงอินน้ำ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์

ชนชั้น

การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ด้านชนชั้นของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทย บ้านนาบัว ตำบลโคกหินแฮ่ อำเภอรณนคร จังหวัดนครพนม จากเดิมชาวบ้านนาบัวมีวิถีชีวิตที่อิสระ อาชีพทำนา ทำไร่ เป็นชนชั้นระดับล่าง เมื่อการเมืองเข้ากำหนดชีวิตผู้คนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมอย่างมาก เนื่องจาก กระทบต่อวิถีการผลิต อย่างเช่น การทำนา ทำไร่ ชาวบ้านนาบัวต้องเข้าออกหมู่บ้านเป็นเวลา ต้องระวังภัยที่จะเกิดขึ้นกับตัวเองและครอบครัวอยู่ตลอดเวลา ชุมชนสลาย ผูกคอตาย ช่มเหง วิถีชีวิตที่เป็นอิสระต้องปรับตัวกับกลุ่มที่มาบูรณาการ พอหลังจากเหตุการณ์สงบลงจึงได้รับการพัฒนาเข้ามาในหมู่บ้าน ทั้งถนนหนทาง ทำให้ชาวบ้านนาบัวมีฐานะที่ดีขึ้น ชุมชนได้รับการดูแล จากที่ยากจนก็มีฐานะดีขึ้น

2.3 การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม

ค่านิยม

การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมด้านค่านิยม ของบ้านนาบัว ตำบลโคกหินแฮ่ อำเภอรณนคร ชุมชนบ้านนาบัวแต่เดิมมีค่านิยมเป็นคนดี กตัญญูรู้คุณ เคารพผู้อาวุโส ยกย่องผู้มีความรู้ มีศักดิ์ศรี แต่เมื่อสังคมและวัฒนธรรมก้าวเข้าสู่ความทันสมัยส่งผลให้ค่านิยมของสังคมนั้นเปลี่ยนแปลง ทั้งวิถีชีวิต ความคิด ความเชื่อ และการขัดเกลาทางสังคม กลายเป็นการผสมผสานสิ่งเก่ากับสิ่งใหม่เข้าด้วยกัน

การเมืองการปกครอง

การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมด้านการเมือง แต่เดิมชาวบ้านนาบัวได้มีการปกครองตามกรอบวัฒนธรรมชุมชน ถือฮีตคองประเพณี นับถือผีเป็นหลัก ต่อมาเกิดความขัดแย้งทางการเมืองใน พ.ศ. 2504 เป็นต้นมา ชาวบ้านนาบัวได้รับมือกับเหตุการณ์อันรุนแรงทางการเมือง ทำให้การปกครองแบบเดิมสูญหายไป ชาวบ้านถูกปกครองโดยกลุ่มเจ้าหน้าที่ทางการเมือง จึงกระทบต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่เดิม ต่อมาเมื่อเหตุการณ์ได้สงบลง การปกครองได้เข้าสู่การปกครองสมัยใหม่ที่เรียกว่าการปกครองภายใต้ระบอบประชาธิปไตย ประชาชนทุกคนมีสิทธิและเสรีภาพเท่าเทียมกัน ปัจจุบันนี้ประชาธิปไตยได้มาเพียงคำพูด คำเขียน และอนุสาวรีย์เท่านั้น

ความเชื่อศาสนา

การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม ความเชื่อศาสนาของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทยบ้านนาบัว ตำบลโคกหินแฮ่ อำเภอรณนคร จังหวัดนครพนม จากความเชื่อเดิม ชาวผู้ไทยมีความเชื่อเรื่องผีบรรพบุรุษ ผีบ้านผีเรือน มีการขมาบอกกล่าวในช่วงพิธีกรรมต่างๆ ของทุกเดือนเพราะเชื่อว่าจะทำให้ทุกคนอยู่ดี มีความสุข ปราศจากโรคภัย การเพาะปลูกจะดี หากเชื่อและปฏิบัติตามประเพณี สิบสองเดือน มีการอบรมสังฆานุกหลายผ่านวรรณกรรมอีสาน ถ่ายทอดวัฒนธรรมการดำรงชีวิต เช่น การเกิด การตาย การสร้างบ้านเรือน ข้อห้ามต่างๆตามการบอกเล่ารุ่นสู่รุ่น เมื่อมีการพัฒนาจากภาครัฐในโครงการต่างๆที่เกิดจากทางการเมืองและการต่อสู้ของเหล่าสหายบ้านนาบัวก็ตาม ทำให้ชาวบ้านนาบัวได้รับการพัฒนามากขึ้นจนมาถึงปัจจุบันบ้านเมืองได้รับการพัฒนา ทศนคติของชาวบ้านนาบัวต่อความเชื่อทางศาสนาเปลี่ยนแปลงไป หันมาเชื่อด้านวิทยาศาสตร์มากขึ้น ไม่มีหมอดำแต่มีคนเคยเป็นหมอดำเคย เสาบ้านไม้เป็นไม้แต่กลายเป็นเสาปูน บ้านที่เป็นบ้านทรงสูงกลายเป็นบ้านชั้นเดียว ได้ผสมผสานความเชื่อศานานับถือผีบรรพบุรุษและพุทธศาสนาเข้าด้วยกันเป็นการผสมผสานระหว่างสิ่งเก่ากับสิ่งใหม่ในสังคมสมัยใหม่

ภาษา

การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม ด้านภาษา ของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทยบ้านนาบัว ตำบลโคกหินแฮ่ อำเภอรณนคร จังหวัดนครพนม ภาษาผู้ไทยแสดงถึงอัตลักษณ์ของชาติพันธุ์ผู้ไทย เป็นภาษาที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารกันระหว่างชาติพันธุ์เดียวกันและต่างชาติพันธุ์ ชาวผู้ไทยบ้านนาบ้วยังเรียนรู้ภาษาของชาติพันธุ์อื่นๆ ด้วย เนื่องจากต้องสื่อสารและเชื่อมสัมพันธอันดีต่อกัน เช่น พูดภาษาลาวเมื่ออยู่กับลาวกลุ่มใหญ่ หรือสามารถฟังภาษาชาติพันธุ์อื่นๆ เรื่อง เช่น ญ้อ กะเลิง โย้ย ปัจจุบันชาวผู้ไทยบ้านนาบ้วยังนิยมใช้ภาษาผู้ไทยติดต่อสื่อสารกันอยู่อย่างปกติ และการพูดภาษาผู้ไทยส่วนมากจะเป็นประโยคที่ยาวๆ หรือพูดมากกว่า 2 คำขึ้นไปพูดไม่ซ้ำมากนัก ลักษณะคำคล้ายกับในภาษาถิ่นอีสานและสื่อความหมายได้หลายอย่างตามความรู้สึกของประโยค

การนันทนาการ

การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมด้านนันทนาการของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทยบ้านนาบัว ตำบลโคกหินแฮ่ อำเภอรณนคร จังหวัดนครพนม ชาวผู้ไทยบ้านนาบัว จากเดิมกิจกรรมนันทนาการเป็นกิจกรรมที่มีบทบาทด้านการอบรมสั่งสอนลูกหลานให้อยู่ในครรลองคองธรรม เช่น การละเล่น วรรณกรรม ดนตรี อีกทั้งแสดงถึงความงามทางวัฒนธรรมได้เป็นอย่างดี และพบว่านันทนาการดังกล่าวได้บอกเล่าให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตและธรรมชาติ รักความเป็นธรรม อยู่ร่วมกับเป็นกลุ่ม เคารพและเชื่อในศาสนา ต่อมากิจกรรมนันทนาการได้หายไปกับการจากไปของผู้เฒ่าผู้แก่ในหมู่บ้าน ทุกวันนี้เราแทบจะไม่เห็นการละเล่นแบบเก่าๆอีกแล้ว แต่จะเห็นเป็นกิจกรรมอื่น เช่น เกมสของโลกาภิวัตน์ การร้องรำทำเพลงแบบสมัยใหม่ แต่ยังมีกิจกรรมผสมผสานทางวัฒนธรรมกันบ้าง ผ่านระบบการศึกษา เช่น การฟื้นฟูภูมิปัญญาดั้งเดิมขึ้นมาอีกครั้งโดยการนำเอาวัฒนธรรมด้านดนตรีอีสานถ่ายทอดผ่านการศึกษาในระดับประถมศึกษาด้วย

การศึกษา

การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม ด้านการศึกษาของชาติพันธุ์ผู้ไทยบ้านนาบัว ตำบลโคกหินแฮ่ อำเภอรณนคร จังหวัดนครพนม โรงเรียนก่อตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ.2484 ตั้งขึ้นที่วัดบัวขาวบ้านนาบัว ถึงระดับชั้น ป.4 จากนั้นไม่นานจึงมีการโยกย้ายสร้างโรงเรียนขึ้นมา โดยการสนับสนุนจากภาครัฐ เมื่อเกิดความขัดแย้งทางการเมือง พ.ศ. 2504 ทำให้ระบบการศึกษาไม่ได้รับการพัฒนาชาวบ้านที่ต้องการอยากรู้หนังสือส่วนใหญ่จึงเข้าไปศึกษาร่วมกับกลุ่มคอมมิวนิสต์ที่ฝั่งลาวและเวียดนาม ปัจจุบันบ้านนาบัวได้มีโรงเรียนระดับตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงประถมศึกษาปีที่ 6 รวมครูพร้อมนักเรียน จำนวน 11 คน นักเรียนทั้งหมด 91 คน อีกทั้งนักเรียนที่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาได้มีโอกาสเข้าศึกษาต่อทั้งระดับมัธยมและอุดมศึกษาที่ใกล้เคียง ทำให้ลูกหลานได้มีความรู้ทั้งด้านสังคมและวัฒนธรรมเป็นอย่างดี อีกทั้งหน่วยงานต่างๆทั้งรัฐและเอกชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนด้านการศึกษาอยู่บ่อยครั้ง และโรงเรียนบ้านนาบ้วยังเป็นพื้นที่ออกกำลังกายของหมู่บ้านและเป็นพื้นที่จัดกิจกรรมอื่นๆ ได้อีกด้วย

การสาธารณสุข

การเปลี่ยนแปลงทางด้านวัฒนธรรม ด้านสาธารณสุข ของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทย บ้านนาบัว ตำบลโคกหินแฮ่ อำเภอรณนคร จังหวัดนครพนม เดิมชาวผู้ไทยบ้านนาบัวจะรักษาอาการเจ็บป่วยด้วยการแพทย์พื้นบ้าน เช่น การเหย้าเหยียงหาย การเป่า การแพทย์แผนจีน และสมุนไพร ในปัจจุบันชาวบ้านนาบัวได้หันมารักษาด้วยการแพทย์แผนปัจจุบันเพราะสร้างความเชื่อมั่นจิตใจได้ดีกว่าและสถานพยาบาลอยู่ใกล้สามารถเดินทางไปใช้บริการได้อย่างสะดวก เช่น สถานีอนามัยบ้านนาบัว โรงพยาบาลอำเภอรณนคร หรือโรงพยาบาลจังหวัดนครพนม

การสื่อสารคมนาคม

การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม ด้านการสื่อสารคมนาคม ของชาติพันธุ์ผู้ไทยบ้านนาบัว ตำบลโคกหินแฮ่ อำเภอรณนคร จังหวัดนครพนม เดิมการสื่อสารใช้วิธีการบอกกล่าวกันด้วยวาจาเดินทางไปมาหาสู่กัน พ.ศ. 2504 เมื่อมีการสร้างถนนรกรังเข้าหมู่บ้าน พ.ศ. 2550 – 2555 สร้างถนนคอนกรีตเสริมไม้ไผ่และเสริมเหล็กเป็นบางช่วงรอบหมู่บ้าน รวมทั้ง 3 เส้น พ.ศ. 2507 เริ่มมีไฟฟ้า พ.ศ. 2527 มีน้ำประปา แต่ก่อนใช้ประปาแบบโยก พ.ศ. 2537 – 2538 มีครองประปาในหมู่บ้าน จำนวน 1 สาย โดยได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานรัฐ เช่น หน่วยเร่งรัดพัฒนาชนบท องค์การบริหารส่วนตำบลโคกหินแฮ่ ทำให้ชุมชนบ้านนาบัวนั้นเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงด้านการคมนาคมที่ดีขึ้น โทรศัพท์สาธารณะ มีอู่เรือ ไปรษณีย์ อินเทอร์เน็ต วิทยุโทรทัศน์ เป็นช่องทางของการรับรู้ข่าวสาร การคมนาคมสามารถติดต่อกันได้รวดเร็ว เช่น รถยนต์โดยสารประจำทาง จักรยายนต์ อย่างสะดวกและรวดเร็วผลกระทบที่เกิดขึ้นคือส่งผลให้ทัศนคติของคนในชุมชนเปลี่ยนไป

3. ปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทย บ้านนาบัว ตำบลโคกหินแฮ่ อำเภอรณนคร จังหวัดนครพนม

3.1 ปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ

ปัจจัยภายใน

การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ ของชุมชนผู้ไทยบ้านนาบัว ตำบลโคกหินแฮ่ อำเภอรณนคร จังหวัดนครพนม คือ ปัจจัยทางสิ่งแวดล้อม ความเป็นปัจเจกบุคคล วัฒนธรรมชุมชน มีส่วนสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านสภาพเศรษฐกิจเดิม กระบวนการผลิต กระบวนการบริโภค กระบวนการแบ่งสรรค่า การแลกเปลี่ยน เทคนิควิทยาการในการผลิต และการพึ่งพิงค้าภายนอก

ปัจจัยภายนอก

การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ เนื่องมาจากความขัดแย้งทางการเมืองและการต่อสู้ด้วยกำลังอาวุธของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย ทำให้รัฐบาลต้องกำหนดนโยบายต่อสู้กับพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย และเพื่อเอาชนะ รัฐบาลพยายามดึงราษฎรทั้งชาวผู้ไทยบ้านนาบัวและส่วนอื่นๆให้วางอาวุธเข้าร่วมพัฒนาชาติไทย จากนั้นจึงมีการส่งหน่วยงานเร่งรัดพัฒนาเข้ามาทำการสร้างถนนในตำบลโคกหินแฮ่ ทำให้เศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรมชาวผู้ไทยบ้านนาบัวได้รับการพัฒนา อันได้แก่โครงการพัฒนาของรัฐ เช่น หน่วยงานพัฒนาการเคลื่อนที่ โครงการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นต้น และไม่ว่าจะเป็นปัจจัยการแพร่ขยายทางเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ปัจจัยด้านสาธารณูปโภค ปัจจัยการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม ปัจจัยทางภาครัฐและหน่วยงานของรัฐ รวมทั้งปัจจัยทางด้านการสื่อสารมวลชน ต่างส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจของบ้านนาบัวทั้งสิ้น

3.2 ปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

ปัจจัยภายใน คือ ความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างรัฐบาลกับคอมมิวนิสต์ โดยชุมชนบ้านนาบัวได้ถูกมองเป็นเข้าร่วมกับพรรคคอมมิวนิสต์ ส่งผลกระทบทำให้ชุมชนบ้านนาบัว ถูกกดขี่ ช่มเหิง เหาไรต์เอาเปรียบจากฝ่ายทหาร ที่เข้ามาปราบคอมมิวนิสต์เนื่องจากเป็นภัยต่อความมั่นคงของชาติ ทำให้ชาวผู้ไทยบ้านนาบัวจำอาวุธเข้าต่อสู้กับอำนาจ เพด็จการเพื่อเรียกร้องความเป็นมนุษย์ความเท่าเทียมและความเสมอภาคในสังคม

ปัจจัยภายนอก กับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทย บ้านนาบัว ตำบลโคกหินแฮ่ อำเภอรณนคร จังหวัดนครพนม ได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมการพัฒนาสู่ความทันสมัยแพร่กระจายเข้าไปโดยผ่านตัวนำการเปลี่ยนแปลงจากส่วนกลาง เช่น 1) จากนโยบายการพัฒนาของรัฐบาลจะเห็นได้จากรัฐบาลได้ให้สำนักคณะกรรมการพัฒนา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร : <http://grad.snr.ac.th>

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี